

OTWARTY DIALOG

październik'2012

monitoring wyborów

wybory parlamentarne 2012

UKRAINA

W TYM NUMERZE:

Monitoring sytuacji przedwyborczej w Ukrainie (15.09.2012—15.10.2012)	1
Wybory-2012 na Ukrainie: stosowanie nieuczciwych technologii – 2	4

Monitoring sytuacji przedwyborczej w Ukrainie (15.09.2012—15.10.2012)

Proces wyborczy

Organizacje pozarządowe i oficjalni obserwatorzy wciąż odnotowują liczne przypadki naruszania prawa wyborczego podczas kampanii wyborczej na Ukrainie. Ośrodki badań socjologicznych ogłosiły wyniki badań przedwyborczych notowań sił politycznych.

01.09.2012-30.09.2012

Sieć Obywatelska „Opora” zebrała i opracowała informacje o najbardziej rozpowszechnionych naruszeniach, do których uciekali się kandydaci i partie polityczne we wrześniu. Najpowszechniejszym naruszeniem jest wykorzystywanie tzw. zasobów administracyjnych (naciski wywierane przez urzędników i instytucje państwowe), we wszystkich regionach odnotowano 179 takich incydentów. Na drugim miejscu plasuje się przekupywanie wyborców – odnotowano 126 przypadków. Następne pozycje zajmują: zakłócanie działalności partii i kandydatów – 123 przypadki; naruszenie zasad prowadzenia kampanii – 77 przypadków; ingerencja ze strony organów ścigania w proces wyborczy – 12 przypadków; naciski na media – 9 przypadków.

Źródło:

<http://oporaua.org/news/2710-shostyvj-zvit-za-rezultatamy-zagalnonacionalnogo-sposterezhennja-parlamentski-vybory-2012-veresen>

23.09.2012 – 08.10.2012

W miarę zbliżania się wyborów częstsze stały się przypadki zastosowania przemocy fizycznej wobec uczestników procesu wyborczego. 23.09.2012 we wsi Mamajowce w obwodzie czerniowieckim miał miejsce napad na szefa sztabu wyborczego Ogólnoukraińskiego Zjednoczenia „Wolność” w Czerniowcach Olega Dyakonyuka. Zadano mu liczne uszkodzenia ciała. 04.10.2012 w Białej Cerkwi (obwód kijowski) nieznani sprawcy pobili kandydata do parlamentu z ramienia partii „UDAR” Romana Grigorishyna. 07.10.2012 w Kijowie nieznani sprawcy pobili aktywistów partii „UDAR”, którzy zachęcali do głosowania na partię. 08.10.2012 milicja obwodu lwowskiego wszczęła sprawę karną dotyczącą pobicia kandydata do parlamentu Tatyany Chornovol. O zagrożeniu przemocą fizyczną poinformował także szef Żytomierskiego Regionalnego Sztabu Wyborczego Zjednoczonej Opozycji „Batkiwszczyna”, deputowany ludowy Sergey Pashinskiy: „Przedstawiciel sztabu Vitalya Razvadowskiego (kandydata popieranego przez władze) W. D. Kuzminskaya niejednokrotnie oświadczała, iż w przypadku kontynuowania działalności politycznej przez członków opozycji będzie wobec nich stosowana przemoc fizyczna”.

Źródła:

<http://news.volyninfo.com/ukraine/129198-u-bilyi-cerkvi-pobili-kandidata-vid-udar.html>

<http://osp-ua.info/politicas/7052-pobili-kerivnika-viborchogo-shtabu-vo-svoboda-u-misti-chernivtsi.html>

<http://maidan.org.ua/2012/10/aktyvistiv-partiji-udar-zhorstoko-pobyly-u-svyatoshymskomu-rajoni-stolytsi/>

<http://www.unian.ua/news/528798-militsiya-porushila-spravu-za-faktom-pobittya-jurnalistki-chornovol.html>

<http://www.pravda.com.ua/rus/news/2012/10/1/6973736/>

08.10.2012

Fundacja Inicjatyw Demokratycznych wspólnie z Kijowskim Międzynarodowym Instytutem Socjologii ogłosiła wyniki badań notowań sił politycznych. Zgodnie z wynikami badań socjologicznych na miesiąc przed oficjalnym głosowaniem partie polityczne mają następujący odsetek poparcia ludności: Partia Regionów – 23,3%, Partia „UDAR” - 16%, Zjednoczona Opozycja „Batkiwszczyna” - 15,1%, Komunistyczna Partia Ukrainy – 10,1%, OZ „Wolność” - 5,1%. 5%procentowego progu wyborczego nie przekraczają partia Natalii Korolewskiej Ukraina - Naprzód! - 2,1% oraz partia Nasza Ukraina - 1,3%. Błąd statystyczny sondażu wynosi 2,2%. Socjologowie zauważyli także, że znacznie wzrosła liczba osób, które nie zdecydowały na kogo będą głosować – 24% respondentów. Gotowość do wzięcia udziału w głosowaniu 28 października 2012 roku wyraziło 78% respondentów.

Jednocześnie, jak zauważają eksperci, w miarę zbliżania się daty wyborów gwałtownie wzrosła liczba fałszywych notowań partii. Do ich przygotowania wykorzystywane są głównie podstawione pseudosocjologiczne firmy. Taką technologią manipulacji opinii publicznej najczęściej wykorzystują siły polityczne, których rzeczywiste notowania nie pozwalają na przekroczenie 5% progu wyborczego.

Źródła:

<http://gazeta.ua/ru/articles/politics/ udar-na-1-operezhaet-obedinennuyu-oppoziciyu-opros/459630>

<http://www.radiosvoboda.org/content/article/24729463.html>

09.10.2012

Przedwyborczy skandal w Dniepropietrowsku. Pierwszy zastępca mera Dniepropietrowska i jednocześnie kandydat do parlamentu Anatolij Krupskiy został przyłapany na próbie przekupienia jednego z pracowników zakładów Interpipe NTRP, Igora Parkhomenko. Anatolij Krupskiy zaproponował Igorowi Parkhomenko, za wynagrodzeniem pieniężnym, zgłoszenie kandydatury w wyborach. Krupskiy liczył na to, że odbierze w ten sposób głosy swojemu głównemu konkurentowi w okręgu wyborczym, Jakowowi Bezbakhowi. W mediach pojawiło się nagranie, udostępnione osobiście przez Igora Parkhomenko, na którym wicemer miasta próbuje go zwerbować. Sam Anatolij Krupskiy unika spotkań z przedstawicielami mediów i nie komentuje incydentu.

Źródła:

<http://fakty.ictv.ua/ua/index/read-news/id/1459645>

<http://www.11channel.dp.ua/news/dp/2012/10/09/21162.html>

13.10.2012

Partia Zjednoczenie wycofała z wyborów parlamentarnych wszystkich kandydatów, wysuniętych przez partię w ogólnokrajowym wielomandatowym okręgu wyborczym. Stosowna decyzja została podjęta na XIX zjeździe partii w Kijowie. „Zarząd centralny partii podjął decyzję o udzieleniu delegatom zjazdu rekomendacji wycofania z wyścigu wyborczego listy Zjednoczenia w związku z tym, że partia nie przekracza pięcioprocentowego progu wyborczego do Rady Najwyższej” – oświadczył lider partii Pavel Zhebrivskiy. 91 delegatów zjazdu zagłosowało za takim rozwiązaniem, 2 delegatów wstrzymało się od głosu. Pavel Zhebrivskiy zaznaczył też, że partia nie zamierza wycofywać kandydatów zgłoszonych w okręgach, w których obowiązuje ordynacja większościowa.

Źródło:

<http://ukranews.com/ru/news/ukraine/2012/10/13/80952>

14-15.10.2012

Partiom „UDAR” i Zjednoczona Opozycja „Batkiwszczyna” udało się częściowo uzgodnić kandydatów w okręgach, w których obowiązuje ordynacja większościowa. 14.10.2012 partia „UDAR” podała nazwiska 26 kandydatów, których wycofuje z wyborów na rzecz zjednoczonej opozycji. Z kolei ZO „Batkiwszczyna” na zamkniętym zjeździe 15.10.2012 podjęła decyzję wycofania swoich 26 kandydatów w tych okręgach z ordynacją większościową, w których zgodnie z wynikami badań socjologicznych przedstawiciele partii „UDAR” mają większy odsetek poparcia. Decyzja o wycofaniu kandydatów w okręgach większościowych została podjęta na podstawie danych zbiorczego badania socjologicznego, przeprowadzonego przez siedem dużych ukraińskich firm - Kijowski Międzynarodowy Instytut Socjologii, grupę socjologiczną Rating, centra Sociovymir i Socis, Centrum im. Razumkova, TNS

Źródła:

<http://www.kommersant.ua/doc/2044941>

<http://www.unian.ua/news/529985-batkivschina-u-vidpovid-udaru-znyala-z-viboriv-26-majoritarnikiv-onovleno.html>

Reakcja społeczności międzynarodowej na sytuację polityczną na Ukrainie

17.09.2012

Narodowy Instytut Demokratyczny USA (NDI) opublikował raport o przygotowaniach Ukrainy do wyborów parlamentarnych. W raporcie eksperci NDI zwrócili uwagę na to, że w trwającej kampanii wyborczej nie został zapewniony równy dostęp partii do środków masowego przekazu, częste są też przypadki wykorzystania zasobów administracyjnych. „Pociągnięcie do odpowiedzialności karnej Julii Tymoszenko i Yuriya Lucenko budzą niepokój, że władze wybiórczo prześladują oponentów politycznych” - podaje raport.

Źródło:

<http://www.ndi.org/files/2%20-%20NDI%20Pre-Election%20Delegation%20Statement%20-%20UKR.pdf>

20-21.09.2012 – 08.10.2012

Delegacja obserwatorów Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy (PACE) złożyła wizytę na Ukrainie w dniach 20-21 września w celu przeprowadzenia monitoringu przedwyborczego. Przewodniczący delegacji Andreas Gross oświadczył, że jest niezwykle zaniepokojony sytuacją polityczną na Ukrainie: „Najbardziej dziwi to, że społeczeństwo ukraińskie nie ma dzisiaj realnej alternatywy politycznej. Większość obywateli czuje się bezsilna, rozumiejąc fakt, że polityką całkowicie rządzi pieniądz. Sytuacja mediów na Ukrainie jest katastrofalna. Szczególnie zdumiewa fakt kupowania wiadomości w mediach, szczególnie w telewizji”. Swój niepokój związany ze zbliżającymi się na Ukrainie wyborami wyraził również przewodniczący Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, Jean Claude Mignon: „Jesteśmy dość zaniepokojeni możliwym przebiegiem tych wyborów. Bez najmniejszych wątpliwości potępimy to, co zasłuży na potępienie, w przypadku, jeśli coś pójdzie nie tak gładko, jak byśmy tego oczekiwali”.

Tymczasem współsprawozdawczyni Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy ds. Ukrainy Mailis Reps oświadczyła, że organizacja ta nie będzie stosować żadnych sankcji wobec Ukrainy przed wyborami, jak zakładano wcześniej. „Nikt nie nakłada sankcji na państwo przed wyborami. Obecnie wszystkie nasze siły ukierunkowane są na wsparcie przeprowadzenia na Ukrainie wolnych i uczciwych wyborów. Bierzemy pod uwagę fakt, że liderzy opozycji pozostają w więzieniu, że media w waszym kraju nie są wolne, i jest to dla nas nie do przyjęcia, ale mamy nadzieję, że będziemy w stanie wpłynąć na to, wspierając wolne wybory. Odnotowaliśmy także bałagan, który wystąpił przy losowaniu miejsc w komisjach wyborczych. Usprawiedliwienia, które usłyszeliśmy w związku z tym na Ukrainie – jakoby pełnowartościowe losowanie było praktycznie i technicznie niewykonalne – wydają się nam bardzo dziwne. Nie przekonały one ani członków misji obserwacyjnej Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, ani sprawozdawców ds. Ukrainy. Odnotowujemy sprzeczne oświadczenia dotyczące kamer w lokalach wyborczych. Niepokoją nas również informacje o atakach na kandydatów w okręgach z ordynacją większościową — mówiła Mailis Reps w wywiadzie udzielonym ukraińskim mediom.

Źródła:

<http://kommersant.ua/doc/2039697>

<http://tyzhden.ua/Politics/60970>

<http://www.pravda.com.ua/rus/news/2012/10/1/6973749/>

22.09.2012

Senat Stanów Zjednoczonych Ameryki przyjął uchwałę wzywającą do uwolnienia byłej premier Julii Tymoszenko oraz do zastosowania sankcji wobec osób zaangażowanych w jej zatrzymanie. „Senat USA potępia działania administracji prezydenta Victora Yanukovycha, ukierunkowane na politycznie motywowane zatrzymanie byłej premier Julii Tymoszenko” - głosi tekst uchwały. Deputowani izby wyższej Parlamentu USA wezwali administrację Prezydenta Ukrainy do niezwłocznego uwolnienia Julii

Tymoshenko i innych więźniów politycznych i zwrócili się do Departamentu Stanu USA i Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) z prośbą by „wywierać wspólną wielostronną presję dyplomatyczną na prezydenta Yanukovycha, aby uwolnić Tymoshenko”. W Ministerstwie Spraw Zagranicznych Ukrainy podano, że uchwała nie ma charakteru wiążącego, a procedura jej przyjęcia była wysoce wątpliwa: „MSZ Ukrainy uznaje komentowanie uchwały za bezcelowe, biorąc pod uwagę to, jak była rozpatrywana oraz deklaracyjny, niewiążący charakter dokumentu”.

Źródła:

<http://www.pravda.com.ua/rus/news/2012/09/22/6973292/>

http://www.bbc.co.uk/ukrainian/Ukraine_in_russian/2012/09/120923_ru_s_tymoshenko_usa_resolution.shtml

09.10.2012

Międzynarodowa Fundacja Systemów Wyborczych (IFES) ogłosiła zalecenia do ustawy „O wyborach deputowanych ludowych”. Zdaniem ekspertów fundacji w przyszłości należy zezwolić na kandydowanie w wyborach parlamentarnych obywatelom z zatartym skazaniem i zmniejszyć przydział partii w Centralnej Komisji Wyborczej.

Źródło:

<http://kommersant.ua/doc/2041097>

11.10.2012

Sekretarz Stanu USA Hillary Clinton wysłała list do Yulii Tymoshenko w dniu rocznicy wydania wyroku na byłą premier w tak zwanej „sprawie gazowej”. W liście mowa o niezmiennym stanowisku USA wobec wyroków na liderów ukraińskiej opozycji: „Powinni Panią niezwłocznie i bezwarunkowo zwolnić, tak jak i innych byłych członków Pani rządu. Wielka szkoda, że politycznie motywowane prześladowania podważają proces demokratyzacji, którego pragną Ukraińcy”.

Źródło:

<http://www.unian.net/news/529667-klinton-timoshenko-vas-doljnyi-nemedlenno-i-bezogovorochno-osvobodit.html>

Wybory-2012 na Ukrainie: stosowanie nieuczciwych technologii – 2

W poprzednim monitoringu Fundacja Otwarty Dialog sygnalizowała już problem stosowania „brudnych” metod w wyścigu wyborczym partii politycznych i kandydatów do parlamentu. Zwracaliśmy uwagę na najbardziej rażące przykłady wykorzystywania „nieczystej gry” - przekupywanie wyborców, naciski na media, wykorzystywanie zasobów administracyjnych, antyreklama, zmuszanie do głosowania i angażowanie wyborców z innych okręgów. W tym wydaniu rozpatrzemy bardziej wyszukane, formalnoprawne, techniki, do których uciekają się kandydaci do parlamentu, aby wygrać w starciu ze swymi konkurentami w wyborach.

Wykorzystanie „kandydatów technicznych”

Niewątpliwie jedną z głównych „brudnych” metod w wyścigu wyborczym 2012 roku stało się wykorzystanie kandydatów technicznych. Klasyczny przykład to zgłoszenie kandydata technicznego w celu odebrania głosów swemu głównemu konkurentowi. Stawia się w takim przypadku przede wszystkim na zbieżność programów politycznych i deklaracji kandydata technicznego i konkurenta. Zleceniodawca w całości finansuje kampanię wyborczą kandydata technicznego i nadzoruje jego działania w wyścigu wyborczym. W październiku 2012 roku na podobnych zabiegach został przyłapany zastępca mera Dniepropietrowska Anatolij Krupskiy, kandydat Partii Regionów do ukraińskiego parlamentu. Incydent przerodził się w skandal i zyskał międzynarodowy rozgłos. Anatolij Krupskiy został przyłapany na próbie przekupienia jednego z pracowników zakładu Interpipe NTRP, Igora Parkhomenko. Anatolij Krupskiy zaproponował Igorowi Parkhomenko, za wynagrodzeniem pieniężnym, zgłosić swoją kandydaturę w wyborach. Krupskiy liczył na to, że odbierze w ten sposób głosy swojemu głównemu konkurentowi w okręgu wyborczym – doświadczonemu politykowi, pracownikowi zakładu Jakovowi Bezbakhowi. Organy ścigania i Centralna Komisja Wyborcza jak dotąd w żaden sposób nie zareagowały na zajście [1]. Incydent skomentował były prezydent Polski Aleksander Kwaśniewski: „Według standardów europejskich to skandal. Człowiek, który w taki sposób wykorzystuje swoje stanowisko i działa wbrew prawu, niezgodnie z kodeksem wyborczym, powinien odejść. Przecież to jest oszukiwanie wyborców, jest to sprzeczne z wszelkimi zasadami demokracji. Przed wyborami jest jeszcze czas na to, by ludzi, którzy postępują w ten sposób, odsunąć, aby nie było ich w kampanii” [2].

Innym popularnym sposobem wykorzystania kandydata technicznego podczas tych wyborów jest „klonowanie” kandydatów w okręgach z ordynacją większościową, kiedy to przeciwko popularnemu pretendentowi do mandatu parlamentarnego jego przeciwnicy wysuwają osobę o takim samym nazwisku. Obserwatorzy podczas tegorocznych wyborów odnotowali łącznie około 100 kandydatów-sobowtórów w 36 okręgach. Technologia ta jest dość skuteczna, jako że podczas poprzednich wyborów kandydatom-sobowtórom udało się zebrać do 3% głosów wyborców. Ponadto nie wymaga ona dużych nakładów finansowych [3].

Kandydat techniczny może zostać wykorzystany nie tylko w celu odebrania głosów konkurentom, lecz również w celu uzyskania wystarczającej reprezentacji w okręgowych komisjach wyborczych. Pozwoli to siłom politycznym uzyskać kontrolę nad okręgowymi komisjami wyborczymi, w których będzie przeprowadzane bezpośrednie liczenie głosów. Takie możliwości są wynikiem luk w nowym prawie wyborczym. Zgodnie z prawem partia, która zgłosiła choćby jednego kandydata do parlamentu, ma prawo drogą losowania uzyskać swoich przedstawicieli we wszystkich 225 okręgach wyborczych. Później może ona sprzedać te miejsca silniejszym graczom politycznym [4]. Na przykład Sieć Obywatelska „Opora” odnotowała dokonywaną przez małe partie masową zmianę swoich przedstawicieli w okręgowych komisjach wyborczych zaraz po wyłonieniu ich składów pod koniec sierpnia. Na przykład partia Braterstwo wycofała i przerejestrowała wszystkich 225 członków okręgowych komisji wyborczych, Rosyjska Jedność - 221, Związek Anarchistów Ukrainy - 219, Jedna Ruś - 230 (w niektórych okręgach zamiany miały miejsce wielokrotnie), Blok Rosyjski - 222 [5].

Gra w niezależnych kandydatów

Przejęcie na proporcjonalno-większościowy system wyborów stworzyło możliwość zastosowania jeszcze jednego „brudnego” chwytu, który nie stanowi przestępstwa z punktu widzenia prawa, ale jest oszukiwaniem wyborcy. Chodzi przede wszystkim o przedstawicieli partii władzy. Eksperci od dawna zwracają uwagę na to, że Partia Regionów, ciesząca się stosunkowo niskim poparciem wśród mieszkańców Zachodniej i Środkowej Ukrainy, stawia na niezależnych kandydatów (którzy sami zgłosili swoje kandydatury) w tych regionach. Ci sami kandydaci, którzy są zgłaszani przez Partię Regionów

oficjalnie, odgrywają rolę techniczną i nie mają realnych szans na zwycięstwo [6]. W warunkach spadku notowań sił opozycyjnych, takie posunięcie może przynieść sukces partii władzy. „Niezależni kandydaci to technologia, która została zastosowana na najwyższym państwowym poziomie – wpisana w prawo wyborcze. Widzimy, że tam, gdzie nie sięga strefa poparcia wyborczego Partii Regionów, są kandydaci, którzy sami się zgłosili” [7], - mówi komentator polityczny Pavel Pushchenko.

Zdaniem politologa Vladimira Fesenka w przyszłym parlamencie niezależni kandydaci mogą stanowić jedną trzecią tych, którzy wygrali w okręgach z ordynacją większościową, co najmniej połowa z nich to potencjalni sojusznicy Partii Regionów [8].

Za wyraźny przykład sytuacji, w której przedstawiciel partii władzy występuje jako samodzielny kandydat może posłużyć 221 kijowski okręg z ordynacją większościową. O zwycięstwo w nim walczy jeden z liderów Partii Regionów – Vasily Gorbali [9].

Manipulowanie opinią publiczną

W miarę zbliżania się wyborów uruchomione zostały fałszywe sondaże polityczne, które nie odzwierciedlają realnego rozkładu preferencji wyborczych. Jak zauważają eksperci, do takiej technologii najczęściej uciekają się te partie polityczne, których rzeczywiste notowania nie pozwalają na przekroczenie 5% progu wyborczego. „Jeśli partia zgodnie z wynikami sondaży w ogóle nie ma szans – rzeczywiście ma to wpływ, dlatego że ludzie nie chcą tracić swego głosu. Dlatego bardzo często fałszywe rankingi przygotowywane są dla partii, które nie przekraczają progu” [10] – wyjaśnia Vladimir Panyoto, dyrektor Kijowskiego Międzynarodowego Instytutu Socjologii (KIIS).

Tym razem na stosowaniu takiej technologii przyłapano takie partie jak Ukraina – Naprzód! Natalii Korolevskoj i Nasza Ukraina byłego prezydenta Ukrainy Victora Yushchenko. Na przykład we wrześniu w ukraińskich mediach zostały opublikowane wyniki badań socjologicznych kilku mało znanych firm, które podejrzenie szablonowo przypisywały partii Ukraina – Naprzód! mniej więcej taki sam procent poparcia: 6,7%, 6,9%, 6,5%, 6,4%, 6,5%. Notowania innych sił politycznych w różnych raportach bardzo się przy tym różniły [11].

Według badania, które Fundacja Inicjatywy Demokratycznych przeprowadziła wspólnie z Kijowskim Międzynarodowym Instytutem Socjologii, rzeczywiste notowania partii Ukraina – Naprzód! i Nasza Ukraina w chwili obecnej wynoszą

odpowiednio 2,1% i 1,3%. Błąd statystyczny sondażu wynosi 2,2% [12]. Oznacza to, że nawet z uwzględnieniem błędu statystycznego partie te nie przekraczają progu wyborczego do ukraińskiego parlamentu – 5% głosów wyborców.

Do oficjalnej daty wyborów jest jeszcze czas, jednak wybory parlamentarne 2012 roku już dziś można śmiało określić jako jedno z najbardziej „brudnych” w historii niepodległej Ukrainy. Pod względem liczby niedozwolonych chwytów, do których uciekają się kandydaci, wybory te można porównać co najwyżej do wyborów prezydenckich z 2004 roku. Teraz realne staje się ryzyko powrotu Ukrainy do kręgu państw niezdolnych do zapewnienia demokratycznego i sprawiedliwego wyrażenia woli swych obywateli, co niewątpliwie odbije się na międzynarodowym wizerunku Ukrainy.

Źródła:

1. Przekupywanie technicznego kandydata w Dniepropietrowsku okazało się prawdą / <http://wikna.stb.ua/ru/news/2012/10/9/119125/>
2. Kwaśniewski nazwał werbowanie technicznych kandydatów w Dniepropietrowsku skandalem / <http://korrespondent.net/ukraine/politics/1404329-kvasnevskij-nazval-skandalom-verbovku-tehnicheskikh-kandidatov-v-dnepropetrovske>
3. Opora o sobowótora w wyborach parlamentarnych 2012 / <http://oporaua.org/library/2183-opora-pro-dvijnykiv-na-parlamentskyh-vyborah-2012>
4. Oszustwa kampanii wyborczej / <http://tsn.ua/video/video-novini/hitroschi-viborchoyi-kampaniyi.html?page=1&items=53804&type=0>
5. SZÓSTY RAPORT o wynikach ogólnokrajowego badania – wybory parlamentarne 2012, WRZESIEŃ / <http://oporaua.org/news/2710-shostyj-zvit-za-rezultatamy-zagalnonacionalnogo-sposterezhennja-parlamentski-vybory-2012-veresen>
6. Dlaczego kandydaci z Partii Regionów z okręgów z ordynacją większościową zaczęli wycofywać się z wyborów / <http://forbes.ua/nation/1339942-pochemu-mazhoritarii-regionaly-nachali-snimatsya-s-vyborov>
7. Wybory na Czerniowoszczyźnie intryga wokół samodzielnie zgłoszonych kandydatów / http://www.bbc.co.uk/ukrainian/politics/2012/09/120920_chernigiv_election_sd.shtml
8. Politolog: Połowa kandydatów niezależnych to potencjalni sojusznicy Partii Regionów / http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?politolog_polovina_samovisuvantsiv_potentsiyni_soyuzniki_pr&objektid=1267410
9. Gorbali, pewny swojego miejsca na liście Partii Regionów, znalazł się za burtą / <http://zik.ua/ua/news/2012/08/08/362788>
10. W miarę zbliżania się wyborów przybywa fałszywych notowań partii / <http://www.radiosvoboda.org/content/article/24729463.html>
11. Socjologiczny taśmociąg Natalii Korolevskoj / <http://www.pravda.com.ua/articles/2012/10/9/6974286/>
12. „UDAR” o 1% wyprzedza Zjednoczoną Opozycję – sondaż / <http://gazeta.ua/ru/articles/politics/udar-na-1-operezhhaet-obedinennuyu-oppozitsiyu-opros/459630>

OTWARTY DIALOG

Fundacja "Otwarty Dialog" - Fundacja «Otwarty Dialog» została stworzona przez ludzi, którzy uważają, że europejskie wartości – wolność osobista, prawa człowieka, demokracja, samostanowienie – są nie tylko deklaracjami, ale powinny być powszechną rzeczywistością XXI wieku. Misją Fundacji jest dzielenie się polskim doświadczeniem transformacji i demokratyzacji z naszymi partnerami zagranicznymi, szczególnie tymi ze Wschodu (głównie z Ukrainy, Rosji i Azji Centralnej). Głównymi obszarami działalności jest: obrona i promocja praw człowieka, szeroko pojęta polityka międzynarodowa, wspieranie i rozwój działalności społecznej oraz programy edukacyjne. Celem jest budowanie porozumienia i zaufania pomiędzy UE i innymi krajami.

www: www.odfoundation.eu

Adres: 3 Maja Str. 18/4, 20-078 Lublin, Poland

tel. / faks:: + (48) 507 739 025

E-mail: odfoundation@odfoundation.eu